

RAMAZAN VE KADİR GECESİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili mü'min kardeşlerim, sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak bu güzel, mübarek, feyizli Ramazan ayının bütün güzelliklerinden sizleri hissedar eylesin, hisseyâb eylesin, faydalandırsın... Rahmetine erdirsin, iki cihanda aziz olun...

a.Lâ ilâhe illa'llâh'ın Önemi

Amr ibn-i Mürre el-Cühenî RA diyor ki:¹

جاء رجلٌ إلى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ:
يَا رَسُولَ أَهْلِ! أَرَأَيْتَ إِنْ شَهِدْتُ أَنْ أَلِ إِلَهَ إِلَّا
أَهْلًا، وَأَنَّكَ رَسُولُ أَهْلِ، وَصَلَّيْتُ الصَّلَوَاتِ
الْخَمْسَ، وَأَدَّيْتُ الزَّكَاةَ، وَصُمْتُ رَمَضَانَ وَقُمْتُهُ
فَمَنْ أَنَا؟ قَالَ: مِنَ الصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ

(البزار، وابن خزيمة، وابن حبان عن عمرو بن مرة الجهني)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.340, no:2212; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.223, no:3438; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.308, no:3617; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.138, no:2939; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VI, s.308, no:2487; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, no:337; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l- Mesânî*, c.IV, s.385, no:2558; Amr ibn-i Mürre el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.505, no:1445; Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*, c.I, s.145, no:531.

(*Câe racülün ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve sellem, fekâl: Yâ rasûla'llàh! E raeyte in şehidtü en lâ ilâhe illa'llàhu ve enneke rasûlü'llàh, ve salleytü's-salevâti'l-hams, ve eddeytü'z-zekâte, ve sumtü ramadâne, ve kumtuhû, femimmen ene? Kâle: Mine's-sıddîkîne ve'ş-şühedâ'*) Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Bu hadis-i şerifi İbn-i Huzeyme ve İbn-i Hibban sahihlerinde kaydetmişler, Bezzar'da da var. Cüheyne kabilesinden Amr ibn-i Mürre diyor ki:

(*Câe racülün ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve sellem*) Peygamberimiz SAS Hazretleri'ne bir adam geldi. Mü'min bir adam geldi. (*Fekâle*) Dedi ki..." Soru soruyor:

(*Yâ rasûla'llàh! E raeyte*) "Yâ Rasûlallah, gördün mü, bakar mısın, baktın mı?.." Ama bu, "Ne dersin?" mânâsına bir tabir Arapça'da. Yâni, "Şöyle bir insanı görersen, böyle bir durum olsa, bunu görersen ne dersin? Şöyle bir kimse hakkında ne dersin?"

(*E raeyte in şehidtü en lâ ilâhe illa'llàh*) "Eğer ben Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etsem, 'Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh' desem, (*ve enneke rasûlü'llàh*) 'Sen de Allah'ın hak peygamberisin, Allah'ın gönderdiği rasûlüsün!' desem, bu şehadeteyni söylesem, söylemiş olsam; (*ve salleytü's-salevâti'l-hams*) beş vakit namazı kılmış olsam; (*ve eddeytü'z-zekâh*) zekâtı da ödemiş olsam; (*ve sumtü ramadâne ve kumtuhû*) Ramazan'ın gündüzünde

orucumu tutsam, gecesinde ibadetimi yapsam, namazlarımı kılsam, yani teravihi kılsam; (*femimmen ene?*) ben hangi zümreden olurum, kimlerden olurum?” diye soruyu sordu.

Yâni, “Böyle yapsam, ne dersin yâ Rasûlallah? Kelime-i şehadet getirsem, Allah’ın birliğini söylesem, senin hak peygamber olduğunu ifade etsem, imanımı ikrar eylesem, beş vakit namazımı kılsam, zekâtımı ödesem, Ramazan’da gündüzleri oruç tutsam, geceleri de senin sünnetin olan teravih namazını kılsam, kimlerden olurum ben?.. (*Femimmen ene?*) Böyle yapmış olsam kimlerden olurum, kimlerdenim ben?” diye sordu.

Efendimiz’in cevabı çok büyük bir müjde: (*Kâle: Mine’s- siddîkîne ve’ş-şühedâ’*) “Sen siddîklardan ve şehidlersensin, o zümredensin o zaman... Bu dediklerini yaparsan, o zümreden sayılırsın, onların arasına katılırsın, onlardansın demektir. Bu dört şeyi yaptığın takdirde, onlardansın demektir.” diye müjdeledi.

Şimdi bu sayılanları bir daha hatırlayalım: “*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llâh*” demek. Hepimizin söylediği, candan inanarak söylediğimiz, bütün kalbimizle inandığımız bir iman cümlesi. Allah’ın varlığını, birliğini biliyorum ve bunun için şehadet de ederim, şahitlik de yaparım, her yerde her zaman söylerim, herkese bildiririm, anlatırım: *Lâ ilâhe illa’llâh*, Allah’tan başka tanrı yok... Başkasına tapmak, ibadet etmek yanlış, günah, zulüm ve çok büyük cezaya çarpılmanın sebebi...

Bunu yapıyoruz, el-hamdü lillâh, bizler, sizler, dinleyenler, mü'min kardeşlerim, buna candan inanıyoruz, tereddütsüz inanıyoruz, biliyoruz. Evet dünya üzerinde maalesef, dünyanın büyük kalabalık çoğunluğu bu imana erişebilmiş değil. Hem de buna erişememiş de, sahip olduğu iman nasıl?.. Yâni, bilim açısından, dinler tarihi açısından, şöyle bir ilim adamının, hakikati arayan bir insanın, baktığı zaman kabul edebileceği noktadan kabul edilebilirliği nasıl?..

Aya tapıyorlar, güneşe tapıyorlar... Var, yanlış. Çünkü ay gibi, güneş gibi nice gök cisimleri var, güneşten kat kat büyük cisimler var, niye güneşe tapıyor?.. Sonra güneş ne yapmış? Güneş de bizim dünyamız gibi, ötekiler gibi yaratılmış bir şey. Kendisi yeri göğü yaratan değil ki... Yanlış.

Bazıları ineğe tapmış, halen tapıyor, tapmakta, 21. Yüzyıl'da tapıyor. Bazıları kobra yılanına tapıyor. Affedersiniz, tenâsül cihazına, dini bir ibadet olarak tapınan inanç grupları var. Eskimolar beyaz ayıya tapıyor, onu kutsal biliyor. Kimisi timsahlara tapmış, eski Mısırlılardan.

Kimisi, işte kendi kendine hayalinden uydurmuş; şarap tanrısı demiş, deniz tanrısı demiş, harp tanrısı demiş; her kavrama bir hayal uydurmuş, ona tapmış, onu ilâh sanmış. Yanlış, yanlışlığı besbelli...

Kimisi de, Allah'ın oğlu diyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri hanım edinmedi ki, evlilik diye bir şey bahis konusu değil ki. çocuğu olsun.

İnsanların, cinlerin, diğer varlıkların tenasülü, nesillerinin devam etmesi için olan bir şey. İnsanlar bu etraflarında çok olan şeyden yakıştırmayı yapıyorlar. Cenâb-ı Hak böyle bir isnaddan münezzehtir... *Sübhâneke tebhârekte ve teâleyte ammâ yekülû'z-zâlimûne ulüvven kebîrâ*... Çok büyük zulüm, çok büyük haksızlık...

إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

(لقمان: ۱۳)

(*Inne'ş-şirke lezulmün azîm*) [Doğrusu şirk, büyük bir zulümdür](Lokman, 31/13) Şirke düştü mü insan, zulüm çok büyük boyutlarda oluyor.

O da değil, o da değil... Elbette Rabbü'l-âlemîn, yeri göğü yaratan, semâvâtı, arzı, insi, cinni, her şeyi yaratan Allah... Biliyoruz ki, her şey düzenli. Ayın, güneşin hareketi, rüzgârlar, bulutlar, atomlar, büyük âlemler, küçük âlemler, feza âlemleri, fizik kanunları, kimya kanunları, hayat kanunları, yaşamın kanunları... Her şey muntazam çalışıyor. Demek ki bu intizamı, bu kanunları koyan bir yüce kudret sahibi, ilim sahibi, sanat sahibi, kâdir-i mutlak, büyük varlık var. *Lâ ilâhe illa'llâh*...

Tamam, biz bunu cân u gönülden diyoruz. Ötekilere de anlatmak bizim vazifemiz. Nasıl Peygamber Efendimiz çevresindeki insanlara anlattı; yetinmedi, çevredeki devletlere, Mısır'a, Bizans'a, İran'a, Bahreyn'e, Habeşistan'a

elçiler gönderdi, mektuplar yazdı, onlara da anlattı. İslâm'ı her tarafa yayacak çalışmaları yaptı, bize yol gösterdi, yön gösterdi. Biz de bütün insanlığa, her yere, *Lâ ilâhe illa'llâh*'ı anlatmağa gitmeliyiz, yayılmalıyız.

Üniversitedeki hocalığım zamanından beri, o zamanlardan beri talebelerime söylerim:

“—Aman Türkiye içinde sıkışıp kalmayın, dış ülkelere açılın! O ülkeleri tanıyın; tarihini, coğrafyasını, dilini, edebiyatını, örfünü, adetini öğrenin! Oralardan tanıdıklar edinin, oralarda temsilcimiz olsun... Bilelim ki, orada bir köprübaşımız var. Böylece cihana hakim olalım, cihana ilim irfan götürelim!” diye söylerim.

Bunu yapan kardeşlerimiz de var, Allah razı olsun... Hakîkaten şimdi dünyanın birçok ülkesine gittiğim zaman, orada kardeşlerimle karşılaşıyorum. Onlarla beraber ülkemdeki gibi, Türkiye'mdeki gibi rahat bir şekilde; yâni böyle sıla hasreti, gurbet acıları çekilmeden yaşam mümkün oluyor.

Burada şu anda, Stockholm'de, sanki İstanbul'da kardeşlerimin arasındaymışım gibi... Avustralya'ya gittiğim zaman, sanki Ankara'daymışım gibi... Yine camilerimiz var, ihvanımız var, kardeşlerimiz var... Namazları kılıyoruz, ilâhileri okuyoruz, hatimler sürülüyor... Çeşit çeşit faaliyetleri aynen yürütüyoruz. El-hamdü lillâh, güzel bir gelişme...

Bu bir vazife... Tevhid Yılı bitmek üzere, aralık ayına geldik ama, bu Tevhid Yılı'yla Tevhid Asrı başladı; 21. Asır Tevhid asrı... Her zaman söylüyorum, en büyük vazifeniz, *Lâ ilâhe illa'llâh*'ı herkese anlatmak...

Bunun için de vesileler olabilir; memuriyetler, ticaretler, geziler, seyahatler olabilir. Görgü için, bilgi için, dinlenmek için bir yerlere gidilebilir. Ama nereye giderseniz, hangi halde olursanız olun, "*Lâ ilâhe illa'llâh*"ı tanıtacaksınız, anlatacaksınız! "*Lâ ilâhe illa'llâh, muhammedün rasûlü'llâh*"ı, "*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*"yu güzelce anlatacaksınız!..

Tabii, Peygamber Efendimiz'in Allah'ın peygamberi olduğunu anlatmak için de, Peygamber Efendimiz'in güzel hayatını; müstesna, şâhâne, şâheser hadis-i şeriflerini öğreneceksiniz, sünnetini öğreneceksiniz. Onu öğrendiğiniz zaman, her derdinizin devasını orada göreceksiniz, bulacaksınız.

"—Aaa, Peygamber Efendimiz bunu da buyurmuş!.. Aaa, şu mesele zihnime takılıyordu, bak onun da cevabı varmış..." diyeceksiniz.

Yâni, Rasûlüllah'ın sîretini, sünnetini, şemâilini öğrenip, onları da tanıtma vazifesi olacak. Tamam, bunu gücümüz yettiğince de şu anda söylüyoruz, yapıyoruz ya; tamam. Hadis-i şerifte o zatın sorduğu gibi şهادeti getiriyoruz:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ

(Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû) diyoruz.

(Ve salleytü salevâti'l-hams) “Beş vakit namazımı kılırsam.” diyor. E kılanlar kılıyor, kılmayanlara Allah hidayet versin... Ne tembellikten bu namazı kılmazlar, bilmem. Tabii yetiştirilmeler etkili oluyor. Beş vakit namaz çok geliyor. Peygamber Efendimiz Mi'rac'dayken, Mûsâ AS:

“—Ben bu insanları senden önce tanıdım, denedim. Bu elli vakit namazı kılamazlar, Rabbine niyaz eyle, bunu miktarını indirsin!” diye diye, elli vakit kırka, kırk otuza, otuz yirmiye, yirmi ona, on beşe inmiş. Yâni, o kadar tahfif, vazifeyi hafifletme, kolaylaştırma, Cenâb-ı Hakk'ın lütfuyla olmuş.

Beş vakit... Sabahleyin evinde kılacaksın namazı veya camide, neyse; memuriyet başlamadan, iş başlamadan önce kılırsın. Dişini fırçaladığın gibi, yüzünü yıkadığın gibi, tıraş olduğun gibi, ütünü yaptığın gibi, hazırlıklarını yaptığın gibi, kahvaltını yaptığın gibi namazını kılacak. Öğleyin öğle tatili, herkes yemek yiyor. Öğle tatilinde namazını kılacaksın. Akşam ve yatsıda gene evdesin, onları kılacaksın. Bir ikindi var, yollarda geçiyor, işin sonuna doğru; ona da biraz gayret göstereceksin. Çünkü bunların sonsuz

güzellikleri, faydaları var. Bunu da yapması lâzım yapmayanların!..

Allah şu Ramazan'ın feyziyle, bereketiyle, bu hususta tembellik yapanlara hidayet ihsan eylesin, aşk ve şevk versin... Onlar da namazın mü'minin mi'racı olduğunu duyarak, ne kadar güzel bir ibadet olduğunu tada tada, seze seze Cenâb-ı Hakk'a güzelce namazları kılmaya başlasınlar. Kılanlar kılıyor, Allah kabul etsin... Kılmayanlara da Allah hidayet ihsan etsin!..

(Ve eddeytü'z-zekât) “Zekâtı da verirsem...” Zengin olanlar zekâtı veriyorlar. Bu Ramazanın işte son on günü kaldı, aman zekâtınızı verin! Aman, zekâtı Ramazan'da vermeye özel bir gayret gösterin! Çünkü Ramazan'da verilen zekât, başka zamanlarda verilenden kat kat daha fazla sevaplı, yetmiş kat daha fazla sevaplı oluyor. Bu farkı kaçırmamak lâzım!

Aman zekâtınızı hesaplayın! Hesabın üstünde kat kat fazlasıyla zekâtlarınızı ödeyin de, malınız mânevî bakımdan temizlensin! Başkasının hakkını yemiş olmayın! Fakirin hakkını, malınızın içinden çıkarmış olun! Malınızın bereketi artsın...

Budanmış bir ağaç gibi, fazla meyve verir. Zekâtı verilmeyen mal da telef olur, zarara uğrar. Aman zekâtınızı da verin!

Tamam verenler de veriyor. Yâni yapılamayan şeyler değil.

Kelime-i şehadet, beş vakit namaz, zekât...

(*Ve sumtü ramadâne ve kumtühû*) “Ramazan’da gündüzleri oruç tutsam ve kalksam...” Burada *kâme-kumtü*, kalkmak fiilinden; lügat olarak ayağa kalkmak demek. Peygamber SAS Efendimiz’in dilinde ve dinimizin ıstılahı olduğu zaman, kalkmak namaz kılmak demek. Yâni, kalkınca ne yapıyor, ayakta yalı kazığı gibi dikilip duruyor mu?.. Hayır, namaza kalkıyor. Gece kalktı ne demek?.. Gece namazına kalktı, gece namazı kıldı demek.

(*Sumtü ramadâne ve kumtühû*) “Ramazan’ı tuttum ve kalktım; yâni Ramazan’da gündüz oruç tuttum, gece de sünnet olan namazları kıldım. (*Femimmen ene*) Kimlerdenim o zaman?” diye soruyor.

Bunların hepsini yapabiliriz. Burada dikkat edilirse İslâm’ın şartları anlatılıyor, bize İslâm’ın şartları diye öğretilenlerden sadece hac yok. Hac da belki, bunun ifade edildiği zamandan sonra farz olduğundandır. O da olacak tabii, o da İslâm’ın temellerinden birisi.

“—Bunları yaparsam kimlerden olurum, hangi zümreye katılırım, hangi zümreden sayılırım?” deyince;

“—Sıddîklardan, şehidlerden sayılırsın, onlardan olursun!” buyurmuş Peygamber Efendimiz.

O öyle olur da, bunları aynen yapan başka insanlar olmaz mı?.. Onlar da aynen öyle olur.

Yâni, siz de sıddîklardan, şehidlerden olursunuz. Sıddîklarla, şehidlerle beraber olursunuz. Peygamber Efendimiz'in Hamd Sancağı altında onların zümresinde haşrolursunuz. Ondan sonra cennetiyle, cemâliyle müşerref olursunuz. Aman vazifelerinizi güzel yapmaya gayret edin!.. Ramazan'ı kaçırmayın, fırsatları elden kaçırmayın, zamanlarınızı ziyan etmeyin!..

b.Oruç Tutup Teravîh Kılmanın Mükâfâtı

İkinci hadis-i şerif. Neseî'nin, Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan rivayet ettiğine göre, Peygamber Efendimiz SAS şu ifadeyle buyurmuş ki:²

إِنَّ أَهْلَ فَرَضِ صِيَامِ رَمَضَانَ، وَسَنَنْتُ لَكُمْ قِيَامَهُ
. فَمَنْ صَامَهُ وَقَامَهُ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، خَرَجَ مِنْ
ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

(ن. عن عبد الرحمن بن عوف)

(İnna'llàhe farade sıyâme ramadàn, ve senentü leküm kıyânehû. Femen sàmehû ve kàmehû îmânen va'htisâben, harece min zünûbihî keyevmi veledethü ümmühû.)

² Neseî, *Sünen*, c.IV, s.158, no:2210; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.421, no:1328; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.191, no:1660; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.89, no:2520; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.165, no:7705; Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.256, no:1048; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.83, no:158; el-Bertî, *Müsned-i Abdurrahman ibn-i Avf*, c.I, s.59, no:19; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIX, s.386; Beyhakî, *Fadâilü'l-Evkât*, c.I, s.153, no:42; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.169, no:865; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.180, no:221; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.759, no:23722; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VIII, s.76, no:6889; Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.54, no:1472.

Biliyorsunuz İmam Neseî, altı sahih hadis kitapları arasında çok meşhur olan, *Sıhah-ı Sitte*'den birisinin müellifidir. (*Rahimehu'llâhi rahmeten vâsiaten.*) O rivayet etmiş, kitabına almış. Sağlam kitap, güvenilir hadis-i şerifleri ihtiva eden güzel bir eser. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Inna'llâhe*) “Muhakkak ki Allah-u Teâlâ Hazretleri, (*farada sıyâme ramadàn*) Ramazan ayında oruç tutmayı farz kıldı.” Evet farzdır, büyük vazifedir, çok kıymetli bir ibadettir oruç ibadeti. Onu tutacak müslümanlar. Son derece kolaydır, son derece faydalıdır, son derece feyizlidir. Hem dünyasına, hem ahiretine, hem vücuduna, hem topluma, her yönden faydadır. Ramazan orucunu farz kıldı Allah.

El-hamdü lillâh, Allah'ın farzlarını farz biliyoruz, seviyoruz. Haram kıldıklarını da haram biliyoruz, kaçınıyoruz, kaçınacağız mü'min olarak. Ramazan'ı seviyoruz, orucu seviyoruz.

(*Ve senentü leküm kıyâmehû*) “Ben de size Ramazan'ın kıyâmını sünnet eyledim, adet eyledim.” *Kıyam* işte burada geldi yine karşımıza; gece namaz kılmak demek. “Allah Ramazan'ın orucunu farz kıldı, ben de namazını sünnet kıldım.” Tabii, Efendimiz'in sünnet kıldığı namazdan murat, geceleyin Ramazan'a mahsus olarak kıldığımız *teravih* namazı...

Senentü ne demek? Sünnet kıldım, adet ve itiyat olarak ortaya koydum demek. “O teravih namazını da, ben size sünnet kıldım.” diyor.

(*Ve men sânehû ve kânehû*) “Kim Ramazan’ı oruçla geçirirse ve bu benim sünnet kıldığım, adet olarak ortaya koyduğum teravih namazını da kılsa; (*imânen va’htisâben*) cân u gönülden inanarak, pırıl pırıl bir imanla ve sevabını Allah’tan gelecek diye bekleyerek, umarak, sevap dileğiyle, Allah’ın rızasını düşünerek kim yaparsa bu işi; (*harece min zünûbihî*) günahlarından sıyrılır, tertemiz olarak çıkar. (*Keyevmi veledethü ümmühû*) Annesinin onu dünyaya getirdiği gündeki masum yavrucak kadar tertemiz günahsız olur.”

Mâsum yavrucak sözünü hepimiz hiç itirazsız kabulleniyoruz. Tatlı bir bebeği düşünüyoruz. Yumuk gözleri, küçücük parmaklarıyla, akça, pakça, pembe yanaklarıyla güzel bir bebeği düşünüyoruz. Bebeğin mâsum olduğunu biz biliyoruz. Ama dünyada işte inançları yanlış olan bazı yerlerde, bazı insanlar da insanların suçlu olarak doğduğunu sanıyor. Yâni doğan çocuğu suçlu sayıyor. Halbuki doğan bir işlem yapmadı ki... İşlenmemiş bir şeyden dolayı, insan nasıl suçlanabilir? Suçlu saymak, yanlış... Tabii İslâm, başka dinlerdeki yanlışlıkları düzeltiyor. Doğan her çocuk, İslâm inancı üzere tertemiz pırıl pırıl doğar, Allah indinde tertemizdir. Yaşarsa, annesi babası onu etkisi altına alır, yetiştirir.

Burada görüyoruz, hayret ediyorum. Ben arkadaşlara;

“—Burada gördüklerinizi şöyle Türkiye’deki gazetelere, mecmualara gönderin, yazın!” dedim.

Bu yılbaşına gelişi, senenin sonunu, o kadar kuvvetli bir şekilde, o kadar candan kutluyorlar ki, o kadar önem veriyorlar ki, bütün millî eğitim, bütün okullar hep dini şeylerle.... Devlet daireleri hep Noel çamıyla, ışıklarla donatılmış.

Bizim arkadaş diyor ki:

“—Dinsiz inançsız olanlar bile, hatta Güney Amerika’dan gelmiş Maocu insanlar bile aynen bunları yapıyor.” diyor.

Yâni, adet diye, millî benliği meydana getiren bir adet diye, çok kuvvetli bir şekilde devlet sahip çıkıyor.

Bir de bizim, bunların okullarında okuyan mâsum yavrucuklarımızı da alıyorlar, eğlence gibi giyimler, kuşamlar, ışıklar, renkler kiliseye götürüyorlar. Şarkılar, türküler diye, kilise korolarında ilâhiler okutturuyorlar. Herkes de gönderiyor çocuğunu. Sadece işte birkaç tane şuurlu, akli başında kardeşimiz:

“—Olmaz, bu bizim inancımıza aykırı!” diyor.

“—Yok, bu inanç meselesi değil. Çocuklar için hoş bir şey... İlk defa sizi göndermiyor diye görüyoruz.” diyorlarmış.

Dikkat etmemiz, ibret almamız gereken yer ne?.. Dinlerine, örflerine, adetlerine çok önem veriyorlar. Kendi benliklerini meydana getiren şeylerin, çocuklarda derin iz bırakması, benliklerine işlenmesi için, çok kuvvetle

çalışıyorlar. Her taraf Noel ışıklarıyla donatılmış durumda. Bahçeler, çamlar, ağaçlar, devlet dairelerinin camları, içerileri, dışarıları her taraf... Umûmî apartmanların girişlerinde, her yerde...

Annesinden doğduğu zaman, mâsum bir insan halinde geliyor çocuk. Sonradan işte böyle örflerle, adetlerle yetiştiriliyor. Sonunda annesinin babasının inancına sahip, onların fikirleriyle fikirlendirilmiş bir kimse oluyor.

Ama ne olursa olsun, İslâm'a göre bülûğ çağına geldi mi; temyiz zamanına, hayrı şerri ayırt edebilecek, sözün doğrusunu eğrisini ayırt edebilecek çağa geldi mi, herkesin Allah'ın varlığını, birliğini kabul etmesi lâzım! O eski halinde kalırsa, annesinin babasının kendisine yanlış olarak öğrettiği, "Şu puta tapacaksın, şu yanlış işi yapacaksın!" diye söylediklerinden sıyrılmazsa, kendisine vebali yüklenir. Çünkü, Allah akıl vermiş. O akla göre Allah'ın varlığını, birliğini bilip, Allah'a kulluğa yönelmesi lâzım, bâtıldan sıyrılması lâzım!

İşte Ramazan orucu böyle... Ramazan'ın gecelerinde de aşk ile, şevk ile, kandillerle, salât ü selâmlarla kıldığımız teravih namazı da böyle... Onun için, bunları çok dikkatle, aşk ile, şevk ile, sağlam rivayetlere dayanarak, hem yapın, hem de çoluk çocuğunuzu elinden tutun, camiye getirin!

Benim profesörüm, çocuğunu en sonunda camiye götürmüş, arkadaşlar görmüşler nice yıllar sonra. Bana demişti ki:

“—Es’ad çok yanlış hareket ettik, çocuklarımızı yabancı okullara verdik, yetiştirdik ama, istediğimiz gibi yetişmedi.”

Kendisi de tam bu yolun yolcusu değildi. Çocuk da tabii, anneden babadan görecekti. Çevre, devlet, her şey yardım edecek. Etmeyince, sonra annesinin babasının istemediği durumlar ortaya çıkabiliyor. Çocuk da neyi kaybettiğinin farkına varmıyor.

Bunları mukayeselerle insanlar anlayabilir. Alem ne yapıyor, biz ne yapıyoruz?.. Herkes gider Mersin’e, biz gideriz tersine... O zaman, tersine gitmeyelim diye düzeltmesi lâzım!

c.Kadir Gecesi

Ramazan’ın son on gününe geldiğimiz için, üçüncü hadis-i şerifi de, bu konuyla ilgili olarak seçtim. Ubâdetü’bnü’s-Sâmit RA’dan rivayet olunmuş ki, şöyle buyurmuş:³

أَخْبَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، عَنْ
لَيْلَةِ الْقَدْرِ، فَقَالَ: هِيَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ،
فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْوَاخِرِ، فَإِنَّهَا وَتُرُّ لَيْلَةَ
إِحْدَى وَعِشْرِينَ، أَوْ ثَالِثِ وَعِشْرِينَ، أَوْ خَمْسِ
عِشْرِينَ، أَوْ سَبْعِ وَعِشْرِينَ، أَوْ تِسْعِ وَعِشْرِينَ، أَوْ
آخِرِ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ. مَنْ

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.324, no:22815; Ubâde ibn-i Sâmit RA’dan.

Keşfü’l-Hafâ, c.I, s.202, no:530; Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.65, no:1507.

(*Ahberenâ rasûlü'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem, an leyleti'l- kadr, fekâle: Hiye fî şehri ramedâne, fe'ltemisûhâ fi'l-aşri'l-evâhiri, feinnehâ vitrûn: Leyleti ihdâ ve işrîn, ev selâsin ve işrîn, ev hamsin ve işrîn, ev seb'in ve işrîn, ev tis'in ve işrîn, ev âhiri leyletin min ramedân. Men kâmehe'htisâben, gufira lehû mâ tekaddeme min zenbihî, ve mâ teahhara) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Bu Ramazan, biliyorsunuz, iki ay önceden hazırlığına girilen bir mübarek ay... Receb ayında başlıyoruz, Regâib Kandili'yle başlıyoruz. Receb geçiyor mübarek, Mi'rac Kandili oluyor. Şa'ban ayına geliyoruz, ortasında Berat Gecesi oluyor. Gittikçe böyle ibadet ve taatin neşesi, zevki, şevki yoğunlaşıyor, artıyor, koyulaşiyor, tatlılaşıyor. Ondan sonra Ramazan'a geliyoruz.

Ramazan'ın da son on günü, son üçte biri. İlk üçte bir, orta üçte bir, son üçte bir; buna aşr derler. *El-aşri'l-evâil, el-aşri'l- evâsıt, el-aşri'l-evâhir*; yâni ilk on, ortadaki on, sondaki on derler. Bu son on günde, Peygamber Efendimiz ibadeti daha da arttırdı. O kadar arttırdı ki, evden ayrılır, camide yatıp kalkmaya, eve de gitmeden camide gece gündüz ibadet etmeye başladılar. Buna biliyorsunuz *i'tikâf* deniliyor.

İşte bu cumartesi akşamı, akşam namazından itibaren Ramazan'ın son on günü giriyor. İ'tikâfın o zamandan itibaren başlaması lâzım! Son on günde Peygamber Efendimiz'in gayretini, zaten pek güzel olan, tatlı olan şevk ve gayretini daha da arttırarak i'tikâfa girdiği gibi, bizden de durumu müsait olanlar, onun sünnetine uyarak i'tikâfa girmeli!..

Tabii bu i'tikâfa girmede, miktarı daha da arttırmada, daha da yoğun ibadet eder hale gelmede amaç nedir?..

“—Ramazan geçiyor artık, en sonunda sonuca ulaşayım; yâni yarışı kazanayım, Cenâb-ı Hakk'ın lütfuna rahmetine ereyim!” diye.

Onun için, son derece gayret gösteriyoruz, bitirirken güzel bitirelim diye. Bir de tabii, bu son on günün içinde Kadir Gecesi olduğu söyleniyor. İşte bu hadis-i şerif onu bildiren bir hadis-i şerif. Ubâdetü'bnü's-Sâmit RA diyor ki:

(Ahberenâ rasûlü'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem an leyleti'l- kadr) “Peygamber SAS bize Kadir Gecesi hakkında bilgi verdi. Kadir Gecesi'ni haber verdi bize. *(Fekâle)* Buyurdu ki:

(Hiye fî şehri ramedân) “Bu Kadir Gecesi Ramazan ayındadır.” Ne zaman?.. *(Fe'ltemisûhâ fi'l-aşri'l-evâhir)* “Onu son on günde arayın!” Yirmisinden sonra, sonuna kadar... Sonra rakam olarak vermiş: *(Feinnehâ vitrûn)* Ramazan'ın son on gününde, tek gecelerde arayın!” Sonra da, daha da kesin rakam veriyor:

(Leyleti ihdâ ve ısrîn) Ya yirmi birinci gecede...” Ev, yahut demek Arapça'da. *(Ev selâsin ve ısrîn)* “Yahut yirmi üçünde... *(Ev hamsin ve ısrîn)* Yahut yirmi beşinde... *(Ev seb'in ve ısrîn)* Yahut yirmi yedisinde... *(Ev tis'in ve ısrîn)* Yahut yirmi dokuzunda...” Yâni, tek günlerin gecelerinde... *(Ev âhiri leyletin min ramedân)* “Yahut da, son ihtimal, Ramazan'ın sonuncu gecesinde...”

(*Men kâmeihâ*) “Bu Kadir Gecesi’ni kim kalkıp, ibadetle ihyâ edip geçirirse; (*ihtisâben*) sevabını Allah’tan bekleyerek, Allah rızası için, sevap umarak; (*gufire lehû ma tekaddeme min zenbihî, ve mâ teahhare*) geçmiş ve gelecek günahları bağışlanır.” Geçmiş günahları bağışlanıyor, takaddüm eden, işlenmiş olan günahlar bağışlanıyor. (*Ve mâ teahhare*) İleriye de tesir oluyor, onların da bağışlanmasına sebep oluyor.”

Onun için, bu Kadir Gecesi’ni kaçırmamak için, durumu müsait olan kardeşlerime de hatırlatıyorum: İşte cuma, işte yarın cumartesi, işte Ramazan’ın son on günü!.. Artık yarışın en son, en heyecanlı, en güzel mükâfatları kazanma zamanına gelmiş oluyoruz. Bu Kadir Gecesi’ni de düşünerek, i’tikâfa girmelerini tavsiye ediyorum.

Peygamber SAS’e, eski ümmetlerin ömürleri gösterilmiş. Nuh AS’ın kendisinin yaşı 950, ümmeti ne kadar uzun ömürlü. Tabii o uzun ömürde iyi insanlar ibadet ederler, ibadet ederler, sevap kazanırlar.

Onların böyle çok uzun ömürlü, kendisinin ümmetinin de böyle ömürlerinin kısa olduğunu görünce, Rasûlüllah Efendimiz endişe etmiş. Onun üzerine, Allah-u Teâlâ Hazretleri biz Ümmet-i Muhammed’e, bin geceden daha hayırlı olan Kadir Gecesi’ni vermiş. Hakkında Kur’an-ı Kerim’de de sûre var.

İnşâallah, zamanı gelince de daha geniş bilgileri radyomuzdan, başka hoca efendilerin konuşmalarından, vaazlarından dinlersiniz, yazılardan okursunuz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, Ramazan'ın en sonunu daha da aşk ve şevk ile, daha da böyle gayrete gelerek, Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanacak şekilde geçirmeye cümlelerinizi, cümlemizi muvaffak eylesin...

Tevfikini cümlemize refîk eylesin... Kadir Gecesi'ni ihyâya muvaffak eylesin...

Tabii, Kadir Gecesi saklanmış. Efendimiz, "Şu veya şu, veya şu..." diye söylüyor. Tabii, saklanması hikmetli... Bir gün yakaladık deyip de güvenmesinler, gevşemesinler diye; arasınlar da, daha da sevaplar kazansınlar diye, saklanmış.

O bakımdan, Kadir Gecesi'ni de düşünerek ibadetlerinizi daha da arttırın! Çok sevaplı işler yapmaya, daha da gayrete gelin! Şu Ramazan'da Cenâb-ı Hakk'ın lütfuna erip, günahlardan sıyrılıp, cennetlik kullardan olmayı Allah cümlenize ve cümlemize nasib eylesin...

Bizleri duadan unutmayın!.. Kardeşlerinizi, arkadaşlarınızı, sevdiklerinizi duadan unutmayın!..

Duanızı sırf kendiniz için değil, onlar için de yapın ki, başkasına dua edince Allah-u Teâlâ Hazretleri seviyor; hem ona veriyor, hem de size veriyor, iki yönden kârlı oluyorsunuz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri iki cihanda cümlelerinizi aziz ve bahtiyar eylesin... Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin... Rıdvân-ı ekberine vâsıl eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

15. 12. 2000 - İSVEÇ

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

